

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ İŞİĞINDA TÜRKİYE'DE KAMUYU AYDINLATMA VE ŞEFFAFLIK

Arş.Gör.Dr. Ahmet AĞCA
Dumlupınar Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi

ABSTRACT

The globalisation of economy has caused some positive and negative results. One of the negative results of globalisation that countries faced with is the domino effect of economic crises. OECD is one of many international organisations intensified on the subject of good governance of economies in order to improve worldwide financial stability; and for this purpose, in conjunction with national governments, other relevant international organisations and the private sector, it developed a set of standards and guidelines, called as "Corporate Governance Principles".

The purpose of this article is to reveal Turkish disclosure and transparency regulations' adequacy from the OECD's Corporate Governance Principles' point of view.

ÖZET

Ekonominin küreselleşmesi bazı olumlu ve olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Ülkelerin yüz yüze geldiği küreselleşmenin olumsuz sonuçlarından birisi de, ekonomik krizlerin yarattığı domino etkisidir. OECD, dünya üzerinde finansal istikrarı geliştirmek için ekonomilerin iyi yönetilmesi konusu üzerine yoğunlaşan kurumlardan birisidir ve bu amaçla, ulusal hükümetler, konuyla ilgili diğer uluslararası kuruluşlar ve özel sektör ile birlikte "Kurumsal Yönetim İlkeleri" adı verilen bir dizi standart ve yol gösterici ilke geliştirmiştir.

Bu makalede, Türkiye'deki kamuyu aydınlatma ve şeffaflık düzenlemelerinin OECD'nin Kurumsal Yönetim İlkeleri açısından yeterliliğinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

GİRİŞ

Ekonomide kullanılan kaynakların sınırlı olması, bu kıt kaynakları paylaşan ülkeleri birbirine daha da bağımlı hale getirmiştir. Bu karşılıklı bağımlılık sonucu ülkeler arasındaki sınırlar, ekonomilerin başrol oyuncularını olan şirketler ve yatırımcıların, gelişen teknoloji ile birlikte artan ulaşım ve iletişim imkanları sayesinde, oyuna katılmaları sonucu ekonomik anlamda kaybolmaya başlamış ve "küresel ekonomi" gibi yeni bir durum ortaya çıkmıştır.

Küreselleşme sayesinde birbirleri ile entegre olan ülke ekonomileri, bir yandan bu entegrasyonun avantajlarını kullanmakta, bir yandan da çeşitli güçlüklerle yüz yüze gelmektedir. Entegrasyonun getirdiği en büyük avantajlardan biri, ülkelerin sahip oldukları kıt kaynakları, karşılıklı deneyimler ve işbirlikleri ile daha etkin kullanarak daha hızlı kalkınmalarıdır. Entegrasyonun getirdiği dezavantajların en önemlisi ise, ülkelerin ekonomik anlamda birbirlerine bağımlılıkları nedeniyle oluşan krizlerden olumsuz etkilenmenin kaçınılmazlığıdır. 20. Yüzyılın sonlarına doğru Rusya, Endonezya, Malezya, Kore, Meksika, Arjantin ve Türkiye'de ortaya çıkan krizler dünya üzerinde finansal istikrarın sağlanması yönünde çaba sarf eden Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası (The World Bank), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) gibi uluslararası organizasyonların ülkelerin ekonomilerinin iyi yönetilmesi üzerine odaklanmaya zorlamıştır. Bu kuruluşların iyi yönetim konusuna gösterdikleri ilginin gerisinde şu gerekçe yatmaktadır: İyi yönetilen bir ülkede başka ülkeleri etkileyebilecek krizler yaşanmaz! Uluslararası arenada etkinlikleri giderek artan bu kuruluşlar, ekonomik yönetimin iyileştirilmesi için geliştirdikleri kural ve prosedürleri yayınlamakta, duyurmakta, aynı zamanda bu kural ve prosedürlerin uygulanmasını çeşitli yollarla zorunlu tutmaktadır. Bu kuruluşlar, anılan faaliyetleri yerine getirirken ülkelerin hükümlerine haklarına müdahale anlamına gelecek politik konulara değinmemekte, daha çok ekonominin yönetimi alanında yoğunlaşmaktadırlar.

Uluslararası ekonomik istikrarın tesisi için çalışmalarda bulunan bu kuruluşlardan IMF ve Dünya Bankası'nın yönetim konusuna yaklaşımları makro düzeyde, bir ülke ekonomisinin tümüne odaklanmakta iken, OECD'nin yaklaşımı daha çok mikro düzeyde, bir ülkede özel sektör yönetimin iyileştirilmesi ve kurumsal yönetim üzerine odaklanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı ekonomide iyi yönetim konusunu mikro düzeyde, şirketler açısından ele alan OECD tarafından düzenlenen "Kurumsal Yönetim İlkeleri"nden "Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık İlkeleri (Disclosure and Transparency)" hakkında bilgi vermek ve bu ilkeler ışığında Türkiye'deki kamuyu aydınlatma ve şeffaflık uygulamalarını incelemektir. Çalışmanın bu betimleyici ve kıyaslamalı, araştırmaya dönük özelliği ile muhasebe literatürümüze katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yukarıda belirtilen amacın gerçekleştirilmesi için çalışmada öncelikle yönetim, iyi yönetim ve kurumsal yönetim kavramları açıklanacak, daha sonra OECD'nin "Kurumsal Yönetim İlkeleri" içerisinde yer "Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık" ilkeleri hakkında bilgi verilecektir. Çalışmanın son bölümünde Türkiye'de kamuyu aydınlatma ve

şeffaflık hakkındaki mevcut düzenlemelerin OECD'nin ilkelerinde belirtilen hususlara uygunluğu sorgulanacaktır.

1. YÖNETİM, İYİ YÖNETİM ve KURUMSAL YÖNETİM KAVRAMLARI

Birleşmiş Milletler kalkınma Programı'na göre yönetim (governance); politik, ekonomik ve idari yetkinin (erkin) bir ülkenin bütün seviyelerdeki ilişkilerinin idaresinde kullanılmasıdır¹. İyi yönetim (good governance) ise, kaynakların, ortak sorunların çözümü için paylaşılması ve idare edilmesi ile ilgilidir. İyi yönetim katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilirlik, hukukun üstünlüğü, verimlilik ve eşitlik ile karakterize edilir². İyi yönetim hem bir amaç, hem de bir süreçtir. İyi yönetim sivil kuruluşların, iş çevrelerinin, vatandaşların ve diğer kurumların, içinde yer aldıkları toplulukları geliştirme ve idare etme sürecinde sorumlulukları üzerlerine almaları için ideal ortamı oluşturur. İyi yönetimin önemi üç temel alanda ortaya çıkar: devlet, sivil toplum ve özel sektör³. Bir ülkenin kalkınması bu üç alanın fonksiyonlarını iyi bir şekilde yerine getirmesine bağlıdır.

İş alanları yaratmada, devletin vergi gelirlerini arttırmada, dolayısı ile ekonomik kalkınmada belirleyici bir rol üstlenen özel sektörde iyi yönetim konusu bilhassa ön plana çıkmış ve bu alanda yapılan çalışmalar kurumsal yönetim (corporate governance) olarak adlandırılmıştır. Kurumsal Yönetim kavramının evrensel, genel geçerli, kesin bir tanımı olmamakla beraber, kavramı tanımlamaya çalışanlar benzer noktalara vurgular yapmışlardır. Örneğin, Shleifer ve Vishny adlı araştırmacılar kurumsal yönetimi şu şekilde izah etmiştir; "kurumsal yönetim, şirketlere finansman sağlayanlara yatırımlarının karşılıklarının alınacağını temin etmenin yolları ile ilgilidir"⁴. OECD Genel Sekreteri Joanna R. Shelton ise kurumsal yönetim kavramına şu şekilde bir yorum getirmiştir; "kurumsal yönetim, ticari şirketlerin idare ve kontrolünü sağlayan bir sistemdir. Kurumsal yönetim yapısı, yönetim kurulu, yöneticiler, hisse sahipleri ve diğer çıkar sahipleri ile şirketle ilgili taraflar arasında, hakların ve sorumlulukların dağılımını belirler ve şirket ilişkileri üzerine verilen kararlar için kuralları ve prosedürleri oluşturur. Böylelikle, şirketin hedeflerinin ve bu hedefleri gerçekleştirme yollarının belirlenmesinde ve şirketin gösterdiği performansın izlenmesinde bir alt yapı teşkil eder."⁵ Kurumsal yönetimle ilgili en tatmin edici tanımlamayı ise OECD için bir rapor hazırlayan Charles P. Oman yapmıştır: "...Kurumsal Yönetim, bir piyasa ekonomisinde, bir

1 United Nations, United Nations Development Programme Policy Document **Governance for sustainable Human Deevlopment** . (UN, New York, 1997), s.33.

2 **Aynı**, s.33

3 Elektronik Kaynak: The Urban Governance Initiative Web Sayfası
<http://www.tugi.org>

4 Shleifer, Andrei ve Robert W. Vishny, "A Survey of Corporate Governance", The Journal of Finance, Vol.LII, No. 2, (June, 1997), s.37.

5 OECD. **Corporate Governance in Asia, A Comparative Perspective**. (2001), s.11.

tarafında şirket yöneticileri ve girişimciler, bir tarafta da şirkete kaynak tedarik eden yatırımcılar arasındaki ilişkileri yönlendiren özel ve kamu kuruluşları tarafından oluşturulan kanunlar, düzenlemeler ve kabul görmüş işletmecilik prensiplerinin bütünü kapsar.”⁶

Kurumsal yönetimin, yukarıdaki açıklamalardan hareketle, dar anlamıyla ele alındığında, şirketlerin yönetimleri, yönetim kurulları, hisse sahipleri ve yatırımcılar gibi diğer ilgi grupları arasındaki ilişkiler setini içerdiği ve bu nedenle şirketlerin başarısında; geniş anlamı ile ele alındığında ise, şirketlerin ideal şekilde faaliyet göstermesini sağlayarak, piyasa mekanizmasına güvenin oluşmasında, uluslararası sermayenin etkin kullanılmasında, yani kısaca ülkelerin refahı ve kalkınmasında büyük önem taşıdığı söylenebilir.

2. OECD’NİN KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ

Yatırımlar/yatırımcılar, işletmeler ve ülke kalkınması arasındaki ilişkiler karşılıklı etkileşen bir özellik göstermektedir; verimli işletmeler bir ülkede istihdamın ve vergi gelirlerini arttırmanın, dolayısı ile büyümenin ve kalkınmanın temel motorlarıdır. İşletmelerin başarısı ise yatırımlara bağlıdır. Yatırımların olmadığı yerde işletmeler önce durgunluğa, ardından da çökmeye mahkumdur. Yatırımlar/yatırımcılar ise ancak iyi yönetilen, etkili ve verimli işletmelere sahip, güven veren ülkelere gelir.

Özetlemek gerekirse iyi bir kurumsal yönetim;

- rekabete açık verimli ve etkin işletmelerin oluşmasını sağlar,
- şirketlerin yönetimlerinin emanet edildiği kişilerin güvenilirliklerini ve performanslarını arttırır,
- yerli ve yabancı yatırımcıları cezbeder ve yatırımcılara yatırımlarının şeffaf ve hesap sorulabilir bir ortamda, güvenli, etkili ve verimli bir şekilde idare edildiği yönünde bir intiba oluşturur ve böylece
- sınırlı kaynakların daha etkili ve verimli kullanımına yol açar.

OECD'nin 27-28 Nisan 1998 tarihlerinde bakanlar düzeyinde yapılan toplantısında, OECD Konseyi, yukarıda izah edilen mekanizmanın iyi şekilde çalıştırılabilmesi için ulusal hükümetler, konu ile ilgili diğer uluslararası kuruluşlar ve özel sektör ile birlikte OECD'den kurumsal yönetim ile ilgili bir dizi standart ve yol gösterici ilke geliştirilmesini talep etmiş ve bu amaçla OECD bünyesinde “Kurumsal Yönetim Geçici Özel Çalışma Grubu” kurulmuştur. Bu çalışmalar sonucu, “Kurumsal Yönetim İlkeleri” adı verilen bir ilkeler seti oluşturulmuştur. Kurumsal Yönetim İlkeleri beş ana başlık altında toplanmıştır:

⁶ OECD Development Centre Technical Papers. No. 180. **Corporate Governance and National Development.** (2001), s.13.

1. Hissedarların Hakları
2. Hissedarların Adil Muamele Görmesi
3. Kurumsal Yönetimde Doğrudan Çıkar Sahiplerinin Rolü
4. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık
5. Yönetim Kurulunun Sorumlulukları

Bu ilkelerin her biri şirketin başarısında büyük önem taşımakla beraber, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ilkeleri dışındaki ilkelerin daha çok şirketle doğrudan ilişkili kesimleri ilgi alanına aldığı ve bu kesimlerin çıkarlarının korunmasını amaçladığı görülmektedir. Oysa kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ilkeleri şirketle doğrudan ilgili çıkar sahiplerinin haklarının korunmasına ilave olarak, şirketle dolaylı yoldan ilgili olan kamuoyunun haklarının da korunmasını amaçlamaktadır.

ABD’nde Enron Worldcom, Adelphia, Xerox, Sunbeam, Tyco, ImClone, Qwest ve Hollanda’da Ahold adlı dünyaca ünlü şirketlerin yer aldığı muhasebe skandallarının, ülkemizde bir çok kamu ve özel kesime ait bankaların batmasına, bir çok özel sektöre ait şirketin kapanmasına ve genel olarak Türk ekonomisinin çöküşüne yol açan krizlerin gerisinde kamuyu aydınlatma ve şeffaflığa ait hükümlerinin yetersizliği yatmaktadır. Bu bahsedilen olaylar aynı zamanda, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık konusunun sadece gelişmekte olan ülkeler için değil gelişmiş ülkeler için de büyük önem arz etmekte olduğunu açıkça göstermektedir.

Bir ülkede, yukarıda sayılan skandallara ve krizlere benzer olayların tekrarlanmasını engellemek için oluşturulacak kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ortamında başlangıç noktası, söz konusu ülkede iyi bir muhasebe sisteminin teşkil edilmesi ve konuyla ilgili yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesidir. İşte böylesi bir ortamda olması gereken asgari hususlar OECD’nin Kurumsal Yönetim İlkeleri içerisinde yer alan “Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık” ilkeleri içerisinde belirtilmiştir.

OECD’nin Kurumsal Yönetim İlkelerinde, kamuyu aydınlatma ve şeffaflığın önemi şu şekilde vurgulanmıştır:

“Etkili bir kamuyu aydınlatma sistemi, şirketlerin piyasa bazında denetiminin önemli bir dayanak noktasıdır ve hissedarların oy haklarını kullanmalarında merkezi bir öneme sahiptir. Büyük ve aktif bir sermaye piyasasına sahip olan ülkelerin deneyimleri, kamuoyunu aydınlatmanın şirketlerin davranışlarını etkilemek ve yatırımcıları korumak için etkili bir araç olduğunu göstermiştir. Etkili bir kamuyu aydınlatma sistemi sermaye çekmeye ve sermaye piyasalarında güveni korumaya yardımcı olur. Hissedarlar ve potansiyel yatırımcılar, işletmenin sevk ve idaresini değerlendirebilmek, değer biçme, sahiplik ve oylama işlemlerinde bilgiye dayalı kararlar alabilmek için düzenli şekilde, güvenilir ve yeterince ayrıntılı mukayese olanağı sağlayabilecek bilgiler talep etmektedir. Yetersiz ve açık olmayan bilgi, piyasaların işlemesine engel olabileceği gibi, sermayenin maliyetini yükseltebilir ve kaynakların yetersiz dağılımına yol açabilir. Kamuyu aydınlatma, şirket politikaları ve performansı, çevre ve etik standartları açılarından işletmelerin yapıları ve faaliyetleri ile şirketlerin ait oldukları toplumla ilişkileri gibi konularda, kamuoyunun bilgilendirilmesine de yardımcı olur.....Kamuyu aydınlatma yapma zorunlulukları işletmeler üzerine makul olmayan

idari yükler ve maliyetler yüklemeyi amaçlamamaktadır. Aynı şekilde, kamuyu aydınlatmanın yatırım kararıyla ilgili tam bilgilendirme ve yatırımcıyı yanlış yönlendirmekten kaçınmak açısından zorunlu olduğu durumlar hariç, şirketlerin rekabet güçlerini tehlikeye sokacak bilgileri açıklamaları beklenmemektedir. Açıklanması gereken bilginin asgari sınırını belirlemek için, çoğu ülke konuyla ilgili geçerlilik ve önem derecesi kavramına başvurmaktadır. Geçerli ve önemli bilgi, yokluğu ya da yanlış açıklanan bilgiyi kullananların alacağı ekonomik kararları etkileyebilecek bilgi şeklinde tanımlanabilir. Kurumsal Yönetim ilkeleri, düzenli raporlar arasındaki dönemde bütün önemli gelişmelerin zamanında açıklanmasını desteklemektedir. İlkeler aynı zamanda, bilgi açıklamasının eşit muameleyi sağlamak için bütün hissedarlara eşzamanlı olarak yapılmasını da desteklemektedir.”⁷

Yukarıda önemi vurgulanan kamuyu aydınlatma ve şeffaflık konusunda OECD tarafından belirlenen ve ilkeler şunlardır:

A- Kamuyu aydınlatma aşağıdaki konularda, ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydı ile, şu önemli bilgileri içermelidir:

1. Şirketin finansal durumu ve faaliyet sonuçları.
2. Şirket hedefleri.
3. Başlıca hisse sahipleri ve oy hakları.
4. Yönetim kurulu üyeleri, başlıca yöneticiler ve bunlara sağlanan ücret ve haklar.
5. Önemli öngörülebilir risk faktörleri.
6. Çalışanlar ve diğer doğrudan çıkar sahipleri ile ilgili önemli konular.
7. Yönetim yapısı ve politikaları.

B- Bilgi, yüksek kaliteli muhasebe standartlarına, finansal ve finansal olmayan açıklamalara ve denetime uygun hazırlanmalı, denetlenmeli ve açıklanmalıdır.

C- Yıllık denetim, finansal raporların hazırlanma ve sunulma yöntemleri hakkında dışarıdan ve objektif bir güvence oluşturmak için, bağımsız bir denetçi tarafından yapılmalıdır.

D- Bilgi yayma kanalları kullanıcıların ilgili bilgilere tarafsız, zamanlı ve uygun maliyetle erişilmesini sağlamalıdır.

Takip eden bölümde OECD'nin Kurumsal Yönetim İlkeleri içerisinde yer alan Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık İlkeleri ve Türkiye'de konuyla ilgili durum irdelenmiştir.

3.OECD İLKELERİ İŞİĞINDA TÜRKİYE'DE KAMUYU AYDINLATMA VE ŞEFFAFLIK

Türkiye'de kamuyu aydınlatma ve şeffaflığa ilişkin hükümler Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve Sermaye Piyasası Kanunu (SP Kanunu) tarafından şekillenmiştir. Bu konuda rol oynayan en önemli kuruluş ise Sermaye Piyasası

⁷ OECD. **Principles of Corporate Governance**, (1999), s.37-38.

Kurulu(SPK)'dur. 1981 yılında yürürlüğe giren SP Kanunu'na kadar Türk muhasebesi sadece vergi yükümlülüklerini tespit etmek için kullanılmaktaydı. Türkiye, ancak SP Kanunu'na istinaden kurulan SKP'nin düzenlemeleri ile modern anlamda muhasebe standartları ile tanışmıştır. SPK'nın muhasebe düzenlemeleri ABD'nin ve Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC)'nin muhasebe ile ilgili düzenlemelerinden büyük ölçüde etkilenmiş olsa da, anılan ülke ve kurumun standartları ile tam anlamı ile uyumlu olduğu söylenemez. 2003 yılına kadar SPK'nın düzenlemelerinin özellikle konsolidasyon ve enflasyon muhasebesi konularında ABD'nin ve IASC'ın muhasebe standartlarından farklılaştığı görülür. Bu tarihe kadar SPK düzenlemelerinde konsolidasyon ve enflasyon muhasebesi şirketler tarafından ihtiyari olarak uygulanmaktayken, yeni düzenlemeler ile zorunlu hale getirilmiştir. Bu son düzenlemeler ile şirketlerin gerçek performanslarının değerlendirilmesi yönünde büyük bir adım atılmıştır.

Takip eden satırlarda OECD'nin Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık İlkeleri

1. Finansal tablolarda açıklanması gereken asgari bilgilere dönük ilkeler,
  - a. Şirketin finansal durumu ve faaliyet sonuçları.
  - b. Şirket hedefleri.
  - c. Başlıca hisse sahipleri ve oy hakları.
  - d. Yönetim kurulu üyeleri, başlıca yöneticiler ve bunlara sağlanan ücret ve haklar.
  - e. Önemli öngörülebilir risk faktörleri.
  - f. Çalışanlar ve diğer doğrudan çıkar sahipleri ile ilgili önemli konular.
  - g. Yönetim yapısı ve politikaları.
2. Finansal tabloların hazırlanması, denetlenmesi ve açıklanması ile ilgili ilkeler,
3. Denetim ve denetçiye dönük ilkeler,
4. Bilgi yayma ilkeleri,

başlıkları altında ele alınacaktır. Her başlığın altında önce OECD'nin ilgili konuda belirttiği asgari hususlar verilecek, daha sonra bu hususlar karşısında Türkiye'de konuyla ilgili düzenlemelerin yeterliliği irdelenecektir.

3.1. Finansal Tablolarda Açıklanması Gereken Asgari Bilgilere Dönük İlkeler

3.1. 1. Şirketin Finansal Durumu ve Faaliyet Sonuçları

OECD'nin Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde şirketin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarının değerlendirilmesinde en önemli kaynak olarak denetimden geçmiş finansal tablolar (bilanço, gelir-gider tablosu, nakit akış tablosu ve finansal tablo dipnotları gibi) gösterilmektedir ve konsolide finansal tablo-

ların bütün grup ile ilgili işlemlerin açıklanmasındaki önemi vurgulanmaktadır⁸.

Türkiye'deki uygulamalara bakıldığında, SPK hükümlerinin OECD'nin ilkelerinde açıklanan hususları karşılamada oldukça yeterli olduğu görülmektedir. Türkiye'de, pay sahibi sayısı 250'yi aşan anonim ortaklıkların hisse senetleri halka arz olunmuş sayılır ve bu ortaklıklar, otomatikman SP Kanunu'nun halka açık anonim ortaklık hükümlerine tabi olurlar. Bu şirketlerden dileyenler borsaya kote olmak ve borsada işlem görmek üzere başvuruda bulunabilirler. Borsada yer alan şirketler her üç ayda bir bilanço, gelir tablosu ve kanuni denetim raporunu İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) ve SPK ya bildirmek zorundadırlar. SP Kanunu hükümlerine göre, hisse senetleri borsada işlem gören ortaklıklar ve aracı kurumlar ile cari hesap dönemi sonu itibarıyla bilanço aktif toplamı 100 milyar TL.'yi, brüt satış hasılatı 200 milyar TL.'yi ve çalışan personel sayısı 50 kişiyi aşan ortaklıklardan, bu kriterlerden en az ikisine birlikte sahip olanların, Fon Akım Tablosu, Nakit Akım Tablosu, Satışların Maliyeti Tablosu ve Kâr Dağıtım Tablosu gibi ek finansal tabloları düzenlemeleri ve ayrıntılı bilanço ve gelir tabloları ile birlikte SPK'ya göndermeleri şarttır. SPK'nın, "Sermaye Piyasasında Konsolide Finansal Tablolara ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında"ki tebliği (Seri:XI No:21) uyarınca hisse senetleri Borsa'da işlem gören şirketlere,yıllık hesap dönemi olanların 1.1.2003 tarihinden sonra sona eren yıllık (yani 31.12.2003tarihi itibarıyla), özel hesap dönemi olan şirketlerin ise 1.1.2003 tarihinden itibaren (özel hesap dönemi 30.04 itibarıyla sona eriyorsa, 30.04.2003 tarihli finansal tabloları için) konsolide finansal tablo düzenleme zorunluluğu getirilmiştir. Böylece Türkiye'de grup şirketlerinin, OECD'nin yorumlarında geçtiği gibi "bütün grup ile ilgili işlemlerinin açıklanması" yolunda önemli bir adım atılmıştır.

3.1.2. Şirket Hedefleri

OECD'nin ilkelerinde şirket hedefleri ile ilgili olarak şu açıklama yer almaktadır:

"Şirketlerden, ticari hedeflerine ek olarak, iş ahlakı, çevre ve kamuoyuna dönük diğer vaatleriyle bağlantılı politikaları hakkında açıklamalar yapmaları istenmektedir. Bu tür bilgiler yatırımcılar ve diğer bilgi kullanıcıları için şirketlerin ait oldukları toplumla ilişkilerini ve hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla attıkları adımları daha iyi değerlendirebilmek açısından önemlidir."⁹

Türkiye'de kurumsal yönetimin alt yapısını oluşturan kanun ve düzenlemelerde (TTK ve SK Kanunu ve SPK Tebliği), OECD ilkelerinde şirket hedefleri ile ilgili belirtilen hususlara ilişkin her hangi bir düzenleyici hüküm bulunmamaktadır.

⁸ OECD, **Principles of Corporate Governance**, (1999), s.38.

⁹ OECD, **Principles of Corporate Governance**, (1999), s.38.

3.1.3. Başlıca Hisse Sahipleri ve Oy Hakları

Kurumsal Yönetim İlkelerinde yatırımcıların şirketin mülkiyet yapısı ve diğer pay sahipleri karşısında kendi hakları konusunda bilgilendirilmesinin önemi vurgulanmakta, bu tür bilgilerin de en azından özel oy hakları, hissedar anlaşmaları, kontrolü elinde tutan ya da geniş blok hisselerin mülkiyeti, önemli çapraz hisse sahipliği ilişkileri ve çapraz teminatlar dahil olmak üzere çoğunluk hissedarlar ve şirketi kontrol eden ya da kontrol edebilecek diğerleri ile ilgili veriler ve grup işlemleri gibi konuları içermesi gerektiği belirtilmektedir¹⁰.

SP Kanunu hükümlerine göre, ortaklara ait bilgilerin açıklanmasında %10 gibi yüksek bir eşik söz konusudur. Buna göre, SPK'ya tabii şirketler ortaklık sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olan ortakların adları, paylarının miktar ve sermayedeki oranları bilanço dipnotlarında açıklamak zorundadır. SPK'nun, "Finansal Tablo ve Raporlara İlişkin İlke Ve Kurallar Hakkında Tebliğ"i (Seri:XI No:1) uyarınca; halka açık anonim ortaklıkların finansal tablo dipnotlarında işletme ile dolaylı sermaye ve yönetim ilişkisine sahip iştirakler ve bağlı ortaklıkların dökümü,iştirakler ile bağlı ortaklıklar hesabında yer alan ortaklıkların isim ve iştirak oran ve tutarları,söz konusu ortaklıkların düzenlenen son finansal tablolarında yer alan dönem karı veya zararı, net dönem karı veya zararı ile bu finansal tabloların ait olduğu dönem, iştirak ve bağlı ortaklıklarda içsel kaynaklardan yapılan sermaye artırımını nedeniyle elde edilen bedelsiz hisse senedi tutarları iştirakler bağlı ortaklıklar ve bağlı ortaklıklar lehine verilen garanti, taahhüt, kefalet, avans, ciro gibi yükümlülüklerin tutarı, menkul kıymetler ve bağlı menkul kıymetler grubu içinde yer alıp işletmenin iştirakleri, ve bağlı ortaklıkları tarafından çıkarılmış bulunan menkul kıymet tutarları ve bunları çıkaran ortaklıklar hakkında açıklama yapılması gerekir.

Türkiye'de SPK'ya tabii şirketlerde hisse sahiplerinin hakları ile ilgili temel dayanak şirketin kuruluş sözleşmesidir. TTK'na göre hisse sahiplerinin temel hakları genel kurul toplantısına katılma, oy verme, bilgi edinme, şirketi denetlettirme, şirketi şikayette bulunma, kanuni yollara başvurma haklarına sahiptir. Bu haklar SP Kanunu hükümleriyle de güçlendirilmiştir. SP Kanunu hisse sahiplerine bilgi edinme, şirket tarafından alınan kararın iptali için mahkemeye başvurma, oy verme, hisse senedi edinme haklarını tanımıştır. Şirketler hisse sahiplerinin onayına bağlı olarak, imtiyazlı hisse senetleri çıkarmak ve bazı hisse sahiplerinin haklarını sınırlama hakkına sahiptir (SP Kanunu M.12).

TTK'nun 373. Maddesine göre, her hisse en az bir oy hakkına sahiptir. Eğer bir hisseye birden fazla kişi sahipse hisse sahipleri bir temsilci aracılığı ile oy hakkını kullanabilirler. Ancak, SP Kanunu M. 14/A,'ya göre anonim şirketlere, şirket ana sözleşmesinde belirtilmek kaydı ile oy hakkı vermeyen imtiyazlı hisse senedi çıkartma izni vermektedir. Ancak uygulamada bu du-

¹⁰ OECD, **Principles of Corporate Governance**, (1999), s.38-39.

ruma nadiren rastlanılmaktadır. SP Kanunu birden fazla oy hakkına imkan tanımakta, bu haktan da şirket kurucuları büyük ölçüde yararlanmaktadır. Bu durum, yani hisse başına birden fazla oy imkanı tanınması, şirket ana sözleşmesinde belirtilmek zorundadır.

İmtiyazlı hisse senetlerine ilişkin hükümler TTK'nun 401. Maddesinde yer almaktadır. Kanuna göre imtiyazın konusu ve kapsamı hakkında bir sınırlama olmamasına karşın, uygulamanın imtiyaz olarak birden fazla oy hakkı verilmesi, önceden belirlenmiş temettü oranı veya şirketin tasfiyesinde paylaşımda önceliğin tanınması şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. TTK'ya göre hisse sahipleri sermaye artırımında şufa (önceden satın alma) hakkına sahiptir; hisse sahiplerine artırıma eşit şartlarda katılma şansı verilmek zorundadır. Ancak SP Kanununun 12. Maddesi kayıtlı sermaye sisteminde şirketlerin yönetim kurullarına kanuni limitler içerisinde yapılacak sermaye artırımlarında TTK hükümlerine uymadan yeni hisse senedi çıkarma imkanı tanımaktadır. Ancak, SP Kanunu, şufa hakkı kullanılırken aynı sınıf içerisindeki hisse sahiplerinin eşitliğinin ihlal edilmemesi yönünde çekincesini de belirtmektedir.

3.1.4. Yönetim Kurulu Üyeleri, Başlıca Yöneticiler ve Bunlara Sağlanan Ücret ve Haklar

OECD ilkelerinde bu konuda şu açıklama yer almaktadır:

"Yatırımcılar tek tek yönetim kurulu üyeleri ve önemli yöneticiler hakkında, onların deneyimlerini ve kapasitelerini ölçebilme, kendi verecekleri kararları etkileyebilecek her türlü olası çıkar uyumsuzluğunu sağlıklı biçimde değerlendirebilme amacıyla bilgi talep ederler. Yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin ücret ve hakları da hissedarları yakından ilgilendirir. Yatırımcıların ücret planlarının maliyet ve faydalarını, çalışanlara ayrılan hisseler gibi teşvik programlarının performansa katkısını değerlendirebilmeleri için, genellikle yönetim kurulu üyeleri ve önemli yöneticilerin ücretleri hakkında yeterli bilgiyi (kişisel bazda ya da toplu olarak) şirketlerin açıklamaları beklenir."¹¹

SPK'nın, Seri: XI, No: 11 sayılı tebliği ile "Dipnotlar" hakkında yapılan değişiklikte, ayrıntılı ve özet gelir tablolarının dipnotlarında yönetim kurulu başkan ve üyeleriyle genel müdür, genel koordinatör, genel müdür yardımcıları gibi üst yöneticilere cari dönemde sağlanan ücret ve benzeri menfaatlerin toplam TL tutarının açıklanması zorunlu tutulmuştur.

3.1.5. Önemli Öngörülebilir Risk Faktörleri

OECD ilkelerinde sektöre ya da coğrafi alana özgü riskler; mallara bağımlılık; faiz ya da para birimini içeren finansal piyasa riskleri; türev ürünlere ve bilanço dışı işlemlere bağlı riskler; ve çevreye ilişkin yükümlülüklerle ilgili riskler hakkında finansal bilginin kullanıcıları ve piyasa aktörlerinin bilgiye ihtiyaç duyduğu belirtilmiştir. OECD'ye göre Kurumsal Yönetim İlkeleri:

¹¹ OECD, **Principles of Corporate Governance**, (1999), s.39.

"...yatırımcıları işletmenin önemli ve öngörülebilir riskleri hakkında tam olarak bilgilendirmek için gerekli olandan daha ayrıntılı açıklama yapılmasını öngörmemektedir. Risk hakkında yapılan açıklama, söz konusu sektörün ihtiyaçlarına en uygun şekilde yapıldığı zaman son derece etkili olur. Şirketlerin risk denetimi için gerekli sistemleri kurmuş olup olmadıkları yolundaki açıklama da yararlıdır."¹²

SPK hükümlerine göre, finansal tabloları önemli ölçüde etkileyen ya da finansal tabloların açık ve anlaşılabilir olması için açıklanması gereken hususlar finansal tablo dipnotlarında açıklanır. SPK'nın hükümlerinde OECD'nin açıklamalarında vurgulanan sektör ya da coğrafi alana özgü riskler, mallara bağımlılık ve çevreye ilişkin risklerin belirtilmesine ilişkin bir yorum yoktur. Sadece şarta bağlı olaylar ve türev ürünlere ilişkin risklerin bilanço dipnotlarında gösterilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. SPK hükümlerine göre finansal tablolar hazırlanırken, bilanço tarihinde mevcut olan, ancak sonuçları gelecekteki bir ya da birkaç olayın gerçekleşip gerçekleşmemesine bağlı bulunan olayların bu tablolara etkilerinin işletmenin yönetimi tarafından saptanması gerekir. Bu tahminler; yönetimin, bilanço tarihinden sonra meydana gelen olayları gözden geçirmesinden sonra finansal tabloların onaylandığı tarihe kadar elde edilebilen bilgilerin göz önüne alınmasına dayanmaktadır. Bu tarz değerlendirmelerde, işletme aleyhine önemli bir hukuki davanın seyri ve işletmenin hukuk ve diğer danışmanlarının görüşleri ve benzeri durumlarda işletmenin geçmişteki deneyimleri gibi faktörler dikkate alınır. İhtiyatlılık kavramına göre; (a) gelecekte meydana gelebilecek olaylar, tahsilatı gerçekleşecek her türlü tutar göz önüne alındıktan sonra, bilanço tarihinde bir varlığın değerinin azaldığını gösteriyorsa, (b) sonuçta ortaya çıkabilecek zarar tutarı makul bir şekilde gerçeğe yakın olarak tahmin edilebiliyorsa, şarta bağlı zarar tutarları tahakkuk ettirilecek gelir tablosuna yansıtılır. Tahakkuk ettirilen tutarın üzerinde bir zarara uğrama riski var ise, bu ilave risk dipnotlarda açıklanır. Şarta bağlı olaylar genellikle şu durumlar edenile ortaya çıkmaktadırlar: (a) Devam etmekte olan davalar, (b) İşletmenin satıcılarına ciro ettiği senetler, (c) İşletme lehinde ya da aleyhinde olan tazminat talepleri, (d) Verilen teminat mektupları ve kefaletler, (e) Varlıkların kamulaştırılmasına yönelik niyet ve hazırlıkların görülmesi gibi, v.b. olaylar. Bunlara ilaveten vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile ilgili olarak, işletmeler; ayrı ayrı vadeli işlem ve opsiyon sözleşmesi cinsi bazında, ilgili miktarlar da belirtilmek suretiyle sözleşmelerin cinsi, yapılış amacı, riskin niteliği, risk yönetim stratejisi, riske karşı korunma ilişkisi, işletmenin finansal durumuna muhtemel etkileri, nakit akışının zamanı, önceden gerçekleşeceği tahmin edilen ve bu tahmine dayanılarak muhasebeleştirilen, ancak gerçekleşmeyeceği anlaşılan işlemlerin gerçekleşmemesinin nedenleri, sözleşmeler nedeniyle cari dönemde gelir tablosu ile ilişkilendirilmeyen gelir ve giderler, korelasyonun belirlenmesine ilişkin esaslar ve korelasyon katsayısı hakkında finansal tablolarının dipnotlarında yeterli bilgi vermekle yükümlüdürler.

¹² Aynı, s.39.

3.1.6. Çalışanlar ve Diğer Doğrudan Çıkar Sahipleri İle İlgili Önemli Konular

OECD ilkeleri şirketlerin, performanslarını önemli olarak etkileyebilecek, çalışanlar ve diğer doğrudan çıkar sahiplerini ilgilendiren kritik konularda bilgi sunmalarının teşvik edilmesini vurgulamaktadır. Bu bilgilerin yönetimle şirket personeli arasındaki ilişkilerin yanı sıra, alacaklılar, tedarikçiler ve yerel topluluklar gibi doğrudan çıkar sahibi diğer kesimlerle olan ilişkileri de içermesinin ve insan kaynakları ile ilgili kapsamlı bilgi verilmesinin de faydalı olacağı belirtilmiştir.

SPK hükümlerinin genel olarak ilgili konuda OECD ilkelerinde belirtilen asgari hususlara değindiği görülmektedir: SPK hükümlerine göre, personel ve işçi hareketleri, toplu sözleşme uygulamaları, grev ve benzeri ihtilaflar, personel ve işçiyeye sağlanan hak ve menfaatler bilanço dipnotlarında belirtmesi zorunlu tutulmuştur.

3.1.7. Yönetim Yapısı ve Politikaları

OECD başta hissedarlar, yöneticiler ve yönetim kurulu arasındaki yetki dağılımı olmak üzere, şirketin yönetim yapıları ve politikalarına ilişkin açıklamaların, söz konusu şirketin yönetimini değerlendirme açısından son derece önemli olduğunu vurgulamaktadır¹³.

Türkiye'de halka açık şirketlerin finansal durumu ve faaliyet sonuçları, şirketlerin düzenlemekle yükümlü olduğu "Yıllık Faaliyet Raporu"nda yer almaktadır. Yıllık faaliyet raporları, SPK tarafından belirlenen esas ve standartlar çerçevesinde düzenlenmiş bulunan ayrıntılı finansal tabloları, bunların dipnotlarını ve eklerini içerir. Bu raporda her ne kadar tam anlamıyla OECD'nin açıklamalarında vurgulandığı gibi yönetim ilkeleri ve bu ilkelerinin uygulamaya nasıl geçirildiğine dair direkt açıklamalar yer almasa da, şirketin yönetimi ile ilgili; şirketin faaliyet gösterdiği sektör ve bu sektör içerisindeki yeri, yatırımlar, mal ve hizmet üretimine ilişkin faaliyetler, ortaklığın finansal yapısını iyileştirmek için alınması düşünülen önlemler, hesap döneminin kapanmasından ilgili raporların görüşüleceği genel kurul toplantı tarihine kadar geçen sürede meydana gelen önemli olaylar, ortaklığın gelişimi hakkında yapılan öngörüler hakkında bilgilere yer verilmesi zorunludur.

3.2. Finansal Tabloların Hazırlanması, Denetlenmesi ve Açıklanması İle İlgili İlkeler

OECD'nin konuyla ilgili yorumu şu şekildedir:

"Daha güvenilir ve kıyaslanabilir bir rapor sunarak, şirket performansının kolayca anlaşılmasını sağlamak suretiyle yüksek kalite standartlarının uygulanması, yatırımcıların Şirketi zamanında izleyip denetleme olanaklarını belirgin bir biçimde artırır. Bilginin kalitesi, hangi standartlara uygun olarak derlendiğine ve açıklandığına bağlıdır. Temel ilkeler, bilginin ülkeler arasında kıyaslanabilirlik kapasitesini arttıracak şekilde uluslararası düzeyde kabul edilmiş son derece kaliteli ölçütlerin geliştirilmesini desteklemektedir."¹⁴

¹³ OECD, **Principles of Corporate Governance**, (1999), s.40

¹⁴ OECD, **Principles of Corporate Governance**, (1999), s.40

Halka açık şirketlerin muhasebe uygulamalarını düzenleyen SPK tebliğleri 2003 yılına kadar özellikle konsolidasyon, enflasyon muhasebesi ve bölümsel raporlama konularında hükümler olmaması nedeni ile şirket performansının tam anlamı ile ortaya konulmasında yetersiz kalmaktaydı. Ancak, SPK tarafından yapılan değişikliklerle (Seri: XI No: 21, Sermaye Piyasasında Konsolide Finansal Tablolara ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ ve Seri:XI, No:20, Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Tabloların Düzeltilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ), hisse senetleri Borsa'da işlem gören şirketlerin, yıllık hesap dönemi olanların 1.1.2003 tarihinden sonra sona eren yıllık (yani 31.12.2003 tarihi itibarıyla), özel hesap dönemi olan şirketlerin ise 1.1.2003 tarihinden itibaren (özel hesap dönemi 30.04 itibarıyla sona eriyorsa 30.04.2003 tarihli finansal tabloları için) konsolide finansal tablo ve enflasyona göre düzeltilmiş finansal tablo düzenleme zorunluluğu getirilmiştir. Tüm halka açık anonim ortaklıkların belirlenen süre sonunda enflasyona göre finansal tablo hazırlama zorunluluğu vardır, ancak konsolide finansal tablo hazırlama zorunluluğu sadece hisse senetleri Borsa'da işlem gören anonim ortaklıklar için getirilmiştir. Bu son yapılan değişikliklerle halka açık şirketlerin uygulamak zorunda olduğu Türk muhasebe düzenlemelerinin, şirketin performansını değerlendirmede daha yeterli duruma geldiği söylenebilir. Ancak, SPK düzenlemelerinde hala bölümsel raporlama ile ilgili hükümler yer almamaktadır.

3.3. Denetim ve Denetçiye Dönük İlkeler

OECD'ye göre yüksek kalitede denetim standartlarının ve etik kurallarının uygulanması, bağımsızlığı geliştirme ve mesleğin temellerini güçlendirme için en iyi yollardan biri olarak düşünülmektedir¹⁵.

13 Aralık 1987 tarih ve 19663 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Sermaye Piyasasındaki Bağımsız Dış Denetleme Hakkındaki Yönetmelik" uyarınca, 2499 sayılı SP Kanununa göre menkul kıymetlerini halka arz etmiş olan veya arz etmiş sayılan ortaklıklar, bankalar dahil aracı kurumlar, yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları düzenlenecek finansal tablo ve raporlar, bağımsız denetleme kuruluşları tarafından denetlenmek zorundadır. SPK'dan yetkili bağımsız denetçiler raporlarında, denetledikleri şirketlerin finansal raporlarının SPK'nın muhasebe ile ilgili düzenlemelerine uygun olup olmadığı, şirketin finansal durumunu doğru ve adil yansıtmadığına dair olumlu, olumsuz veya şartlı görüş beyanında bulunmak zorundadırlar.

Sermaye piyasalarında denetim yapmak isteyen kuruluşlar SPK'nın belirlediği kriterlere uymak zorundadır. Bu kriterlerde bağımsız denetleme yapacak kuruluşların sahip olması gereken şekli şartlar ile bu kuruluşlarda yer alan personellerin taşınması gereken nitelikler belirtilmiştir. Bu nitelikler içerisinde en önemli vurgu yeterli eğitim ve tecrübeye sahip olunması ve yüz kızartıcı bir suç işlememiş olunması üzerine yapılmıştır¹⁶.

¹⁵ Aynı, s.40.

¹⁶ 13 Aralık 1987 tarih ve 19663 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Sermaye Piyasasındaki Bağımsız Dış Denetleme Hakkındaki Yönetmelik

Bağımsız denetleme kuruluşlarının yürütecekleri denetleme faaliyetleri sırasında uyacakları muhasebe ve denetleme standartları, bu konudaki mevzuat hükümleri ve uluslararası standartlar da dikkate alınarak SPK tarafından çıkarılacak tebliğlerle düzenlenmektedir.

Türkiye'de denetim mesleği ile ilgili düzenlemeler mesleki bir kuruluş tarafından değil, 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik, Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile düzenlenmektedir.

3.4. Bilgi Yayma İlkeleri

OECD, bilgi yayma kanallarının en az bilginin içeriği kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Kamuoyuna bilgi sunmanın yasal düzenlemelerle sağlanmasının gerekliliğinden bahsederken, bilgiye ulaşmanın düşük maliyetle gerçekleşmesi üzerinde durulmaktadır.

Türkiye'de halka açık şirketler SPK hükümlerine göre hazırladıkları finansal raporları her yıl olağan genel kurul toplantılarını izleyen 30 gün içerisinde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlamak zorundadır. Bu ilan zorunluluğuna ilave olarak:

"a) Menkul kıymetleri bir borsada işlem gören işletmeler, ülke çapında dağıtımı yapılan herhangi bir gazetede ve merkezlerinin bulunduğu yerde çıkan en yüksek tirajlı iki mahalli gazeteden birinde,

b) Menkul kıymetleri bir borsada işlem görmeyen ortaklıklar, biri merkezlerinin bulunduğu yerde yayımlanan en yüksek tirajlı iki mahalli gazeteden birinde olmak üzere iki mahalli gazetede,

c) Menkul kıymetleri bir borsada işlem görmeyen aracı kurumlar, üye oldukları borsanın bültenlerinde, söz konusu finansal tablolarını yıllık olağan genel kurul toplantılarını izleyen 30 gün içinde ilan ederler. İşletmeler mahalli gazetede ilan yükümlülüklerini ülke çapında yayın yapan gazetelerde ilan etmekle de yerine getirebilirler."¹⁷ ...."Finansal tablolarını SPK'ya ve ilgili borsaya olağan genel kurulları öncesi gönderen ortaklık ve aracı kurumlar, bu tablolar ile genel kurulda kesinleşen finansal tablolar arasında fark bulunması halinde, ilanlarında bu farklılıklara ilişkin gerekli açıklamaları yapmakla yükümlüdürler."¹⁸

Bu kanuni ilan zorunluluğunun dışında borsada işlem gören halka açık şirketlerin finansal raporlarına internet üzerinden, İMKB'nin web sayfasından da ulaşmak mümkündür. Türkiye'de son yıllarda internet alanında yaşanan hızlı gelişmeler bilgiye ulaşmayı eskiye nazaran daha da kolay ve ucuz hale getirmiştir. Bir çok şirketin web sayfası bulunmakta, bu web sayfalarında şirketin finansal raporlarına yer verilmektedir. Öte yandan bir çok kuruluş (bankalar, aracı kuruluşlar, ekonomi siteleri vs.) internet üzerinden şirketlere ilişkin bilgi sağlamaktadır.

¹⁷ Seri XI, No: 17 sayılı tebliğ ile değişik birinci fıkraya

¹⁸ Seri XI, No: 11 sayılı Tebliğ ile eklenmiş üçüncü fıkraya

Sonuç

Türkiye’de kamuyu aydınlatma ve şeffaflık konusunu düzenleyen TTK ve SP Kanunu ile SPK tebliğleri, ekonominin gidişatında ortaya çıkabilecek olumsuzlukları gidermek amacıyla hazırlanan ve temel olarak şirketlerin iyi yönetilmeleri için asgari hususları belirleyen OECD’nin “Kurumsal Yönetim İlkeleri” arasında çok büyük farkın olmadığı görülmektedir. Türkiye’deki konuyla ilgili düzenlemeler özellikle ;

- şirketin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarını,
- başlıca hisse sahipleri ve oy hakları,
- yönetim kurulu üyeleri, başlıca yöneticiler ve bunlara sağlanan ücret ve haklar,
- yıllık denetim, denetim raporu hazırlama ve finansal tabloların sunumu,
- bilgi yayma konularında OECD’nin ilkelerinde belirtilen asgari şartları karşılamaktadır.

Mevcut Türk muhasebe düzenlemeleri özellikle enflasyon muhasebesi, konsolidasyon ve bölümsel raporlama konularında eksikliklerini giderme eğilimindedir. Enflasyon muhasebesi ve konsolide finansal raporların 31/12/2003 tarihinden itibaren zorunlu tutulması ile şirketlerin gerçek performansların değerlendirilmesi daha mümkün hale gelmiştir. Finansal raporların dipnotlarında sunulması gereken şirketin hedefleri, önemli öngörülebilir risk faktörleri, yönetim yapısı ve politikaları ile ilgili bilgiler ile özellikle bölümsel raporlamaya ilişkin hükümlerin de mevcut muhasebe düzenlemeleri içerisinde yerleştirilmesi ile Türk muhasebesinin kalitesinin yükseleceğini dolayısıyla Türkiye’deki kamuyu aydınlatma ve şeffaflığın OECD ilkelerinde belirtilen asgari düzenlemeleri yakalayacağını söylemek mümkündür. Ancak Türkiye’de kamuyu aydınlatma ve şeffaflığa ilişkin hükümlere uygun şekilde finansal raporlar düzenleyen şirket sayısının artırılması, en az konuyla ilgili düzenlemelerin geliştirilmesi kadar önem taşımaktadır. Çünkü ülkemizde sermaye piyasasından yararlanan halka açık şirket sayısı oldukça azdır. Bu şirketlerin sayısının artması ve kamuyu aydınlatma ve şeffaflık hükümlerinin geliştirilmesi ile birlikte yerli-yabancı, kurumsal ve bireysel yatırımcılara güven ortamı oluşturulacak, bu da Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu yatırımlar için sermayenin oluşmasını sağlayarak kalkınma sürecini hızlandıracaktır.

Kaynakça

OECD. Development Centre Technical Papers. No. 180., **Corporate Governance and National Development**, 2001.

OECD. **Corporate Governance in Asia, A Comparative Perspective**, 2001.

OECD. **Principles of Corporate Governance**, 1999.

Sermaye Piyasası Kanunu

Sermaye Piyasası Kurulu Tebliğ ve Yönetmelikleri.

SHLEIFER, Andrei ve ROBERT W.Vishny. "A Survey of Corporate Governance", **The Journal of Finance**, Vol.LII, No.2, June, 1997.

K web sayfası: <http://www.spk.gov.tr>

The Urban Governance Initiative web sayfası <http://www.tugi.org>

Türk Ticaret Kanunu

United Nations. United Nations Development Programme Policy Document, **Governance for Sustainable Human Deelopment**. New York: 1997.

